

indvandrerforskning både med hensyn til teoretiske rammer og i forhold til det liv, etnisk minoritetsunge lever i praksis i dagens Danmark.

Yvonne Mørck
antropolog

STUART B. SCHWARTZ (ed.): *Implicit Understandings. Observing, Reporting and Reflecting on the Encounters between Europeans and Other Peoples in the Early Modern Period.* Cambridge, New York and Melbourne: Cambridge University Press, 1994. 637 sider. ISBN 0-521-45880-3 paperback £14.95, ISBN 0-521-45240-3 hardcover, pris £40.00.

Jeg er ofte blevet spurgt om jeg ikke kunne anbefale en grundbog for studier af kulturmøder i forbindelse med den europæiske ekspansions historie. Hidtil har jeg hver gang måttet svare undvigende, men nu foreligger der altså en artikelsamling der på forbilledlig vis belyser en lang række af de mest grundlæggende forhold omkring europæernes opdagelser af „de andre“, og ikke mindst „de andres“ opdagelser af europæerne fra det 15. til det 18. århundrede.

Det er ikke let at skrive en grundbog på et felt der befinder sig i rivende udvikling. At det er lykkedes i dette tilfælde, kan man allerede fornemme i introduktionsartiklens redegørelse for den forberedende serie af konferencer og seminarer på Center for Early Modern History, University of Minnesota. At det har været lidt af en balanceakt at få de næsten 20 meget forskellige historikere, antropologer og litteraturhistorikere i tale, fremgår af den blide tone hvormed Stuart B. Schwartz formår at afveje fordele og ulemper ved henholdsvis historikernes og etnohistorikernes bastante interesse i at skrive historien om de andres opdagelse af europæerne og litteraternes mere eller mindre raffinerede kritikker og dekonstruktioner af „vores“ forestillinger om „de andre“ og samtidigt give ordet til de – forholdsvis få – antropologer der ikke helt kan finde ud hvad ben de skal stå på og måske netop derfor leverer teoretisk skyts og inspiration til begge lejre på én gang.

I indledningen holdes tungen lige i munden – og artiklerne, der i øvrigt er af ganske varierende omfang, holder faktisk hvad ind-

ledningen lover: de er næsten allesammen af høj kvalitet, baseret på den nyeste forskning og ofte endog temmelig underholdende læsning.

De første fem artikler dækker velkendt stof: europæiske forestillinger om resten af verden i senmiddelalderen. Alligevel formår Seymour Philips i sin blændende oversigtsartikel at lukke op for et panorama der siden uddybes på overraskende måder af John B. Friedmans nærlæsning af middelalderens verdenskort, en oversigt over kulturelle og sociale forhold i Spanien omkring år 1492, en beretning om de kanariske øers kolonialisering og litteraturhistorikeren Peter Hulmes omfattende redegørelse for det karibiske områdes tidlige etnografi følger mange nye facetter til et billede man ellers skulle tro var velkendt i forvejen.

Terra incognita betrædes der til gengæld i de efterfølgende artikler om de billeder og forestillinger om europæiske og andre fremmede i henholdsvis Persien, det centrale Mexico, Vestafrika, Sydøstasien, det portugisiske Indien og Japan. Den gennemgående pointe i disse artikler – at den hvide mand til at begynde med blot oprådte som endnu én blandt nok så mange andre fremmede og derfor ikke var så stor en nyhed endda – lægger op til en række rigt nuancerede og kontekstualiserede analyser af hvordan gensidig misforståelse og over- og underfortolkning kunne reproducere over ofte ganske lange tidsstræk. Ikke mindst James Lockharts artikel *Sightings: Initial Nahuatl reactions to Spanish culture* må fremhæves for sin samvittighedsfuldt filologiske rekonstruktion af kulturmødets forskellige faser.

Oven på denne serie af vitterlig nyskabende bidrag til et hidtil ganske upåagtet forskningsfelt, fremstår de næste fire artikler under den fælles overskrift *Adjustments to Encounter* som noget af en skuffelse: Mary Helms' betragtninger over samlinger og kuriositetskabinetter bringer ikke noget nyt, Rolena Adorno fremlægger endnu en gang sin analyse af ladino-historiografien efter en temmelig besværlig redegørelse for selve ladino-begrebets komplicerede historie, mens de to artikler om reaktionen på jesuitmissionen i Kina af hhv. Willard J. Peterson og Ann Walter virker en smule for snævre i deres fokusering på hhv. beklædningsspørgsmålet og nogle moralske traktaters receptionshistorie. De to sidstnævnte bidrag minder i øvrigt om hvor heldig redaktøren har været med valget af bidragydere til denne antologi.

Med den fjerde og sidste serie af artikler når vi frem til oplysningstiden og dermed en tidsalder hvor kilderne til belysningen af „de andres“ opdagelse af europæerne skulle flyde lidt rigeligere. Greg Denings causeri over teatret som metafor for relationerne mellem opdagere og opdagede i Stillehavet har været en inspiration for flere af de øvrige bidrag, og fungerer i bogen først og fremmest som leverandør af endnu flere metaforer for de interkulturelle processer som hverken historikere, litteraturforskere eller antropologer endnu er ret gode til at håndtere tilstrækkeligt overbevisende. Peter H. Woods oversigt over etnohistoriske studier om kulturmødet mellem nordamerikanske indianere og den hvide mand i Captain Cooks tidsalder minder mikrokosmisk endnu en gang om den mangfoldighed af kontakt- og udvekslingssituationer på makroniveau, der på andre måder også er genstand for hele bogen i øvrigt.

Og med de sidste to artikler – et postmoderne feministisk raid over de australske originals som jeg må tilstå jeg ikke kunne få mig selv til at læse, og – som en slags rosin i pølseenden havde jeg nær sagt – James A. Boons underholdende ekskurs over omskæringens etnografi med udgangspunkt i Montaignes rejsejournal. Med behørig reference til Michel Foucault, Clifford Geertz, James Clifford, Edward Said, Jacques Derrida, Immanuel Kant, Claude Lévi-Strauss etc. samt ikke mindst James Boon *himself* – er der også draget omsorg for at bogen vil kunne vinde indpas i undervisningen på *campus* alle de steder, hvor den politiske korrekthed sættes højere end den historiske erkendelsesinteresse, der i øvrigt er karakteristisk for bogen.

Den annoterede litteraturliste der ledsager bogen lader desværre til mest at skulle tjene forfatterne selv og deres venner. Men selvom bogen altså dermed og gennem de sidste artikler også kan tjene som dokumentation for tidsånden rummer den en fremragende indføring til studiet af kulturmøder i kølvandet på den europæiske ekspansion fra det 15. til det 18. århundrede. Bogen er som så utrolig mange andre blevet til i anledning af jubilæumsåret 1992. Trods den forlængede inkubationstid må den anses for at være et af de vægtigste resultater af alt hurlumhejet.

Michael Harbsmeier
dr.phil., lektor
Odense Universitet

SARAH LUND SKAR: *Lives Together—Worlds Apart: Quechua Colonization in Jungle and City.* Oslo Studies in Social anthropology. Oslo: Scandinavian University Press 1994. 290 sider, illustreret. ISBN 82-00-21957-7 hardback, pris NOK 298,-.

Der findes ikke noget så spændende i denne verden som at forestille sig, at man kan hoppe ind i hovedet på andre mennesker og sidde der og kigge ud på verden og se, hvordan den ser ud gennem deres øjne. For nogle antropologer er dette selve essensen og meningen med deres profession: at forstå andre menneskers erfaringer og omverdenssyn ved at leve sig ind i deres tanker og vilkår. Intentionen er absolut nobel. Den indebærer imidlertid en velkendt risiko, for at antropologen får vanskeligt ved at skelne mellem sin egen og de studerede andres tolkninger af verden.

Sarah Lund Skar skriver i sin bog om, hvorledes (hun mener at) folk fra en landsby, Matapuquio, i Perus andine højland oplever sig selv i forhold til landsbyen inden for rammerne af en kompleks migrationskontekst med en uendelig rejsen frem og tilbage mellem landsbyen, storbyen (Lima) og kolonier i højjunglen (Chanchamayo). Projektet er spændende i den forstand, at her er tale om et forsøg på at lægge en ny vinkel på studiet af migration gennem en udforskning af, hvorledes matapuquioerne oplever omplantningen „displacement“ og rekonstruerer deres identitet, samtidig med at de også må finde en ny mening med den hjemlige landsby og deres vedvarende tilknytning til den.

Ifølge forfatteren selv skulle projektet have omfattet studier af Matapuquio-migranter i Lima såvel som i Chanchamayo. Desværre blev opholdet i Chanchamayo kun af tre måneders varighed grundet intolerance over for en ikke angivet profylakse, hvilket Sarah Skar meget beklager. Forfatteren advarer således på forhånd læseren om, at hendes viden om Chanchamayo og kolonierne dér lader noget tilbage at ønske. Bogens 30 sider om Chanchamayo inkluderer da også en del indlysende vrøvl. Sarah Skar hævder fx at der klimatisk ikke er forskel på regn- og tørtid (hun henviser til et generelt værk „Træet og Skoven i det Andine Samfund“ for denne information), og at folk i junglen frister en kummerlig tilværelse på næringsfattig basisføde af bananer og taro (*pituca*, *colocasia esculenta*), som hun